

Тематичний огляд законодавства

Щодо функціонування місць тимчасового проживання

Загальна інформація

1 вересня 2023 року Кабінет Міністрів України прийняв [Постанову №930](#) щодо функціонування місць тимчасового проживання (МТП) ВПО. Постанова врегульовує правову невизначеність щодо МТП, які існували без належного юридичного статусу та нормативного регулювання з 2014 року. Постанова надає визначення МТП, впроваджує мінімальні стандарти проживання у МТП та регулює пов'язані процедури, включаючи реєстрацію МТП, забезпечення права мешканців на користування, а також моніторинг та процеси розміщення.

[Приблизно](#) 122,738 ВПО наразі проживають у понад 2,500 МТП по всій Україні. Більшість цих МТП розташовані в областях на заході та центрі України, далі від зони активних бойових дій.

Згідно з останніми даними [моніторингу МТП](#), ВПО залишаються у МТП протягом тривалих періодів, 90% з них проживають у таких закладах три місяці чи більше. Загальний середній рівень заселеності становить 56%, що свідчить про те, що МТП мають потенціал для розміщення додаткових ВПО за потреби.

В МТП проживають вразливі категорії ВПО: в 85% колективних центрів проживає хоча б одна особа похилого віку, в 59% хоча б одна особа з інвалідністю та в 33% як мінімум одне домогосподарство, очолюване жінками. Тільки 13% ВПО, які в них проживають працюють, і значна частина з них (79% домогосподарств) мають гострі, надзвичайні або критичні гуманітарні потреби.

Визначення

Постанова визначає МТП як місце, придатне для тимчасового проживання ВПО або осіб, переміщених¹ з територій, де ведуться (велися) бойові дії, та відповідає мінімальним стандартам для їх проживання. МТП повинно мати можливість розміщення принаймні 10 осіб.

МТП можуть бути організовані в	МТП не можуть бути організовані в
<ul style="list-style-type: none">Модульних будинках (тимчасові конструкції);Гуртожитках, оздоровчих таборах, будинках відпочинку, санаторіях, пансіонатах, готелях, тимчасових спорудах, їх комплексах, призначених для тимчасового проживання та забезпечення ВПО;Інших житлових приміщеннях, придатних для проживання, або частинах цих об'єктів, які використовуються для тимчасового проживання ВПО.	<ul style="list-style-type: none">Будівлях органів і служб, пов'язаних з безпекою і охороною; військових будівлях;Дитячих будинках, психоневрологічних інтернатах, пансіонатах для літніх громадян і осіб з інвалідністю, спеціалізованих будинках системи соціального захисту та існуючих установ охорони здоров'я (за винятком санаторно-курортних установ).

¹ Відсутність у особи, що перемістилася з територій, де ведуться (велися) бойові дії довідки ВПО не може бути підставою для відмови у поселенні до МТП; Якщо на момент підписання договору і заселення особа не мала необхідного переліку документів, вона має 30 днів для надання їх адміністрації МТП

Мінімальні стандарти

Постанова встановлює мінімальні стандарти для МТП та надає шестимісячний термін обласним військовим адміністраціям для забезпечення відповідності МТП, що знаходяться на території відповідної області, цим стандартам (до 1 березня 2023 року)².

Загальні стандарти для будівель МТП

- Функціонування основних інженерних систем будівлі.
- Підтримка температури в будівлі в межах від 18 до 25°C.
- Обладнання МТП інклюзивною інфраструктурою.
- Забезпечення ВПО ліжками, меблями для зберігання особистих речей та постільною білизною.
- Забезпечення наявністю бомбосховища або укриття в будівлі МТП, або в межах 500 метрів.
- Наявність вогнегасників, планів евакуації та аптечки для надання першої допомоги.

Загальний простір

- Приміщення МТП повинні бути розділені на приватні приміщення та загальні приміщення.
- Загальні приміщення повинні бути організовані з урахуванням структури населення МТП та їхніх потреб, включаючи місця для засідань для прийняття рішень, навчальні місця для дітей та надання соціальних та адміністративних послуг. Загальний простір для готування їжі, прийому їжі та зберігання продуктів повинен бути виділений та обладнаний відповідними меблями та побутовою технікою.

Приватний простір

- Максимальна кількість осіб, що можуть проживати в спальній кімнаті, - 4, з розрахунком мінімум 6 квадратних метрів на особу.
- Особи різної статі з різних домогосподарств не можуть бути розміщені разом.
- Приміщення, у яких облаштовані ліжко-місця, можуть передбачати окремі кімнати або простір, відокремлений шляхом встановлення легких конструкцій (ширм, перегородок).
- У випадку, якщо будівля розміщує ВПО і водночас використовується для своєї первинної функціональної мети (санаторій, гуртожиток), приватні простори двох установ, розміщених в одній будівлі повинні бути розділеними.

Водопостачання, санітарія та гігієна (WASH):

- Принаймні одна ванна або душова кабіна на 12 осіб, включаючи принаймні одну ванну або душову кабіну та один туалет для осіб з інвалідністю.
- Принаймні один туалет на 10 осіб.
- Бойлери для нагріву гарячої води для мешканців у разі відсутності централізованого постачання гарячої води.
- Санітарно-гігієнічні приміщення розділені за статтю та обладнані замками.
- Рекомендується обладнати МТП двома пральними машинами та однією сушильною машиною на кожних 20 осіб, або обладнати приміщення для сушіння речей.

² Невідповідність встановленим стандартам призведе до виключення МТП з Переліку функціонуючих МТП

Моніторинг

Постанова передбачає процедуру моніторингу МТП, що здійснюватиметься через моніторингові візити або віддалені невиїзні перевірки. Перший моніторинговий захід вже існуючих МТП повинен бути проведений протягом одного місяця після набрання чинності постановою; подальші моніторингові заходи мають проходити принаймні один раз кожні шість місяців. Відповідальними за проведення моніторингу є обласні військові адміністрації, крім того, можуть бути залучені і інші суб'єкти, включаючи інші державні органи, органи місцевого самоврядування, міжнародні організації, громадські організації та об'єднання ВПО.

Додаток 2 до постанови містить шаблон чек листа, який повинен використовуватися і заповнюватися під час процесу моніторингу.

Реєстрація та Перелік МТП

- Постанова передбачає обов'язкову реєстрацію всіх існуючих МТП. Протягом одного місяця з моменту набрання чинності постановою (до 1 жовтня 2023 року) власники/балансоутримувачі МТП, які розміщують принаймні 10 осіб, повинні подати заяву на включення до Переліку МТП на рівні області.
- Обласні військові адміністрації, протягом двох місяців після набрання постановою чинності, повинні розробити перелік МТП у відповідній області з використанням шаблону у Додатку 1 до постанови (до 1 листопада 2023 року).
- Протягом трьох місяців після набрання постановою чинності, Мінреінтеграції, використовуючи переліки, сформовані на рівні областей, має затвердити узагальнений перелік МТП в Україні (до 1 грудня 2023 року).

Критерії відповідності та процес розміщення:

Всі ВПО або особи, переміщені з **територій, де ведуться (велися) бойові дії** мають право на розміщення в МТП, за винятком осіб, що:

- Розквартировані та є військовослужбовцями.
- Проживають в гуртожитках, у зв'язку з навчанням чи роботою.
- Проживають в дитячих будинках, психоневрологічних інтернатах, пансіонатах для громадян похилого віку і осіб з інвалідністю або спеціальних інтернатах системи соціального захисту.
- Проживають в спеціальних гуртожитках для тимчасового перебування осіб, які відбували покарання у місцях позбавлення волі.
- Мають власне житло з площею більше 13,65 квадратних метрів на члена сім'ї на території, яка наразі знаходиться під контролем Уряду України.

Додаток 3 до постанови містить примірний договір користування приміщеннями МТП що підписується між особою і адміністрацією МТП. Цей договір забезпечує права на проживання та укладається на строк 6 місяців з можливістю подовження. Договір містить права та обов'язки сторін, а також умови спільного проживання.

ВПО проживають в МТП безкоштовно і не сплачують за користування майном, проте власники мають право стягувати плату за комунальні послуги з мешканців МТП, якщо власник/балансоутримувач не отримує компенсації за комунальні послуги згідно з [Постановою №261](#).

Ролі та обов'язки уповноважених суб'єктів

- Мінреінтеграції відповідає за консолідацію загального переліку МТП із переліків, складених обласними адміністраціями, аналіз результатів моніторингу та надання подальших рекомендацій, координацію створення МТП та забезпечення відповідності мінімальним стандартам, що містяться в постанові.
- Обласні адміністрації відповідають за моніторинг МТП, доступність інформації про існуючі МТП, збір інформації від адміністрації МТП, затвердження і оновлення переліку МТП в області, прийняття рішень щодо виключення МТП, які не відповідають мінімальним стандартам з переліку, та повідомлення таких рішень Мінреінтеграції та адміністраціям/власникам МТП.
- Органи місцевого самоврядування приймають участь у моніторингу МТП, забезпечують необхідну медичну та психологічну підтримку для ВПО або осіб, переміщених з [територій, де ведуться \(велися\) бойові дії](#) та забезпечує наявність медичних послуг у муніципальних установах.
- Адміністрація МТП щомісячно інформує обласні військові адміністраціям і органи місцевого самоврядування щодо МТП та наявного житла, забезпечує виконання національних нормативів для приміщень МТП та умов проживання мешканців, співпрацює з обласними адміністраціями щодо вирішення питань, пов'язаних з МТП, керує процесами поселення та виселення мешканців МТП, збирає і консолідує дані щодо потреб мешканців та впроваджує механізм зворотного зв'язку, а також фіксує гуманітарну допомогу для мешканців МТП.

Регулярні огляди законодавства | Тематичні огляди законодавства

КОНТАКТИ

E-MAIL: UKRKI@UNHCR.ORG, ТЕЛ: +38 044 288-9710

ПОСИЛАННЯ

УВКБ ООН Україна: www.unhcr.org/ua/en - Twitter: www.twitter.com/UNHCRUkraine

Facebook: www.facebook.com/UNHCRKyiv - Instagram: www.instagram.com/unhcr_ukraine